

Urlopy na żądanie jako strajk

POSTĘPOWANIE | Tylko udział w strajku, który został zorganizowany legalnie, nie stanowi naruszenia obowiązków pracowniczych. Inne sposoby wyrażenia protestu mogą być powodem wyciągnięcia surowych konsekwencji.

Zdarza się, że pracownicy masowo składają wnioski o urlop na żądanie i w ten nieformalny sposób organizują strajk. Czy pracodawca może zapobiec takiej akcji? Czy może odmówić udzielenia urlopu na żądanie? Jakie konsekwencje mogą spotkać wnioskujących o urlop w takich okolicznościach?

Specyficzny charakter

W ramach urlopu wypoczynkowego każdemu pracownikowi przysługuje prawo do 4 dni tzw. urlopu na żądanie w roku kalendarzowym. Aby z niego skorzystać, zatrudniony musi zgłosić takie żądanie najpóźniej w dniu rozpoczęcia wolnego.

Art. 167² k.p. nie wskazuje dokładnie, czy takie żądanie musi zostać zgłoszone przed pracą, czy też może nastąpić w trakcie lub nawet po godzinach pracy danego dnia. W orzecznictwie utrwalił się jednak pogląd, iż zgłoszenie powinno nastąpić przed rozpoczęciem przez pracownika pracy w danym dniu zgodnie z obowiązującym go rozkładem czasu pracy.

Konieczna zgoda

Zgłoszenie żądania nie jest równoznaczne z prawem do

rozpoczęcia urlopu. Może to nastąpić wyłącznie po uzyskaniu zgody pracodawcy. Samo zawiadomienie nie jest zatem wystarczające. Rozpoczęcie urlopu przed udzieleniem zgody stanowi naruszenie obowiązku przestrzegania czasu pracy ustalonego w zakładzie i może być uznane za nieusprawiedliwioną nieobecność w pracy.

Mimo że kodeks pracy wskazuje na obowiązek pracodawcy udzielenia zatrudnionemu urlopu na żądanie, to zarówno doktryna jak i orzecznictwo podkreślają, iż obowiązek ten nie ma charakteru bezwzględnie (por. **postanowienie Sądu Najwyższego z 11 września 2012 r., III PK 17/12**). Pracodawca może odmówić jego udzielenia ze względu na szczególne okoliczności, które powodują, że zasługujący na ochronę wyjątkowy interes pracodawcy wymaga obecności pracownika w pracy w dniu określonym w żądaniu. Z taką sytuacją możemy mieć do czynienia np. w przypadku istotnych braków kadrowych w sezonie chorobowym lub urlopowym, bądź gdy nieobecność kolejnego pracownika zagroziłaby ciągłości pracy lub spowodowała jej dezorganizację. Odmowę udzielenia urlopu na żądanie może też uzasadniać

LUKASZ CHRUŚCIEL
radca prawny, partner kierujący
Biurem Kancelarii Raczkowski
Paruch w Katowicach

sytuacja, w której nieobecność danej osoby w pracy w tym konkretnym dniu mogłaby spowodować istotne zagrożenie dla dobra bądź mienia zakładu pracy.

W celu protestu

Jeżeli powodem wzięcia urlopu na żądanie jest udział w nieformalnym strajku, to może to pozostawać w sprzeczności ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa i zasadami współżycia społecznego oraz być uznane za przejaw nadużycia prawa (art. 8 k.p.). Prawo do urlopu na żądanie nie

SANDRA SZYBAK-BIZACKA
radca prawny, prawnik w Biurze
Kancelarii Raczkowski Paruch
w Katowicach

zostało bowiem przewidziane jako narzędzie do organizowania nieformalnego strajku. Nie powinno również być nastawione na wyrządzenie pracodawcy szkody.

Zasady i warunki organizowania strajku i innych form akcji protestacyjnych zostały uregulowane w ustawie o rozwiązywaniu sporów zbiorowych. Jeżeli chodzi o organizowanie strajku, to jedną z zasad jest wyczerpanie przed jego ogłoszeniem innych form rozwiązania sporu, tj. przeprowadzenie rokowań i mediacji. Istotne jest również, że ogłoszenie strajku zakładowego wymaga zgody większości pracowników (w głosowaniu

musi wziąć udział co najmniej połowa zatrudnionych) i poinformowania pracodawcy o strajku co najmniej na 5 dni przed jego rozpoczęciem. Tylko udział w strajku, który został zorganizowany w sposób legalny, nie stanowi naruszenia obowiązków pracowniczych.

Zatem w sytuacji, gdy do pracodawcy wpływają masowo wnioski o udzielenie urlopu „na żądanie”, a z posiadanych przez niego informacji wynika, że pozostają w związku z nieformalnym strajkiem, może odmówić udzielenia urlopu na żądanie.

Ustawa o sporach zbiorowych dopuszcza organizowanie innych form akcji protestacyjnych, które tym różnią się od strajku, że nie wiążą się z powstrzymaniem się od pracy, np. noszenie opasek strajkowych. Takie formy są dopuszczalne tylko po wyczerpaniu etapu rokowań w ramach sporu zbiorowego. Żądanie urlopu w celu wzięcia udziału w takiej akcji jest nadużyciem prawa.

Dotkliwe konsekwencje

Każdy pracownik, który rozpoczyna urlop, mimo braku zgody pracodawcy, ciężko narusza swoje podsta-

wowe obowiązki, a jego nieobecność jest nieusprawiedliwiona. Gdy zaś rozpoczyna urlop mimo braku zgody pracodawcy, w celu strajkowym, narusza obowiązki w stopniu jeszcze cięższym i dodatkowo naraża pracodawcę na szkody.

Takie naruszenie ma charakter umyślny, skoro pracownik swoim żądaniem chce zrealizować cel, do którego urlop na żądanie nie został przewidziany. Celem urlopu, w tym urlopu na żądanie, jest wypoczynek, względnie załatwienie innych ważnych spraw osobistych. Nie jest nim obchodzenie przepisów prawa o organizowaniu strajków. Osoba żądająca urlopu w celu udziału w strajku może zostać zwolniona za wypowiedzeniem lub bez wypowiedzenia z jej winy w trybie art. 52 k.p.

Warto dodać, że zgodnie z art. 23 ustawy o sporach zbiorowych tylko podczas strajku zorganizowanego zgodnie z przepisami ustawy pracownik zachowuje prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego oraz uprawnień ze stosunku pracy (z wyjątkiem prawa do wynagrodzenia), a okres przerwy w wykonywaniu pracy wlicza mu się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy. ©